

NVE
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Dato: 02.05.2017
Vår ref: 17/521-8
Deres ref:
Arkivkode: S10
Saksbeh.: Berit Weiby Gregersen

Uttalelse til konsesjonssøknad for Hauglandsfossen kraftverk, Froland kommune

Vedlagt er uttalelse fra Aust-Agder fylkeskommune til konsesjonssøknaden for Hauglandsfossen kraftverk i Froland kommune, Aust-Agder. Uttalelsen ble vedtatt i fylkesutvalget 2. mai 2017.

Med hilsen

Berit Weiby Gregersen
Rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk.

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 17/521-2
Saksbehandler Berit Weiby Gregersen

Uttalelse til konsesjonssøknad for Hauglandsfossen kraftverk i Froland kommune

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	04.04.2017	17/30
2 Fylkesutvalget	02.05.2017	17/39

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 04.04.2017 sak 17/30

Torunn Ostad fremmet følgende forslag:

Aust-Agder fylkeskommune anbefaler at NVE innvilger søknad om konsesjon for Hauglandsfossen kraftverk.

.....

Gro Bråten fremmet følgende forslag:

Saken utsettes for befarung og til etter behandling i Froland kommune.

Votering

Bråtens forslag ble vedtatt med 5 mot 4 stemmer.

Fylkesutvalgets vedtak

Dermed ble saken utsatt.

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 02.05.2017 sak 17/39

Torunn Ostad fremmet følgende forslag:

Aust-Agder fylkeskommune anbefaler NVE å gi konsesjon til utbygging av Hauglandsfossen under forutsetning av at det ikke blir synlige sår i fossen og av kravet til minstevannføring sikrer at vassdragets naturkvaliteter og opplevelsesverdi ikke blir svekket av en utbygging, og at vandringsforholdene for fisk opprettholdes som i dag.

Votering

Ved alternativ votering mellom fylkesrådmannens tilrådning og Ostad forslag, ble fylkesrådmannens tilrådning vedtatt med 6 stemmer mot 3 stemmer.

Fylkesutvalgets vedtak

Dermed ble fylkesrådmannens tilrådning vedtatt.

Uttalelse til konsesjonssøknad for Hauglandsfossen kraftverk i Froland kommune

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak

Aust-Agder fylkeskommune anbefaler at NVE avslår søknad om konsesjon for Hauglandsfossen kraftverk. En utbygging av Hauglandsfossen vil stride mot verneformålet i Verneplanen for Tovdalsvassdraget.

2. SAMMENDRAG

Norsk Vannkraft AS søker om tillatelse til å bygge Hauglandsfossen kraftverk i Tovdalselva. Det søkes om et minikraftverk med en installasjon på 0,99 MW. Årlig middelproduksjon beregnes til 6,0 GWh. Fallet som utnyttes er 21,5 m og rørgata skal graves ned i løsmasser og vil bli 650 m lang. Det legges opp til en minstevannføring på 1,84 m³/s hele året. Det planlegges et enkelt inntak uten magasinering av vannet.

Tovdalselva er varig vernet mot vannkraftutbygging som et typevassdrag. I vernegrunnlaget fremheves blant annet variert og attraktivt landskap, stort naturmangfold, store kulturminneverdier og friluftslivsinteresser. Hauglandsfossen er en av de større fossene i vassdraget. Tømmerfløtningsforbygningene i Hauglandsfossen er vurdert til å være i fredningsklasse. Hauglandsfossen ligger i bygda Hynnekleiv, og er lett tilgjengelig som friluftsområde både for lokalsamfunnet og for tilreisende.

Stortinget har åpnet for å bygge minikraftverk inntil 1 MW i verna vassdrag dersom det ikke kommer i strid med formålet for vernet. Fylkesrådmannen anser at en utbygging i Hauglandsfossen vil være i strid med formålet for vernet, og anbefaler at NVE ikke gir konsesjon.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Norsk Vannkraft AS søker Norges Vassdrags- og Energidirektorat om konsesjon etter vannressursloven til å bygge Hauglandsfossen kraftverk i Tovdalselva. Det er også søkt om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av Hauglandsfossen kraftverk med tilhørende koplingsanlegg og kraftlinje. Hauglandsfossen ligger på Hynnekleiv i Froland kommune.

Hauglandsfossen kraftverk vil utnytte et fall i Tovdalselva på 21,5 m fra inntaket på 156,5 moh. ned til kraftstasjonen med utløp på 135 moh. Inntaket bygges uten dam, med kun inngrep på elvas vestsida i forlengelse av eksisterende tørrmur. Rørgata er planlagt om lag 650 m lang og skal graves ned på vestsida av elva. Det er planlagt en 600 m lang permanent oppgradering av traktorvei inn til kraftstasjonen fra eksisterende veinett.

Middelvannføringen er 18,35 m³/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 5,5 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 990 kW og gi en årlig produksjon på 6,0 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en om lag 750 m lang elvestrekning av Tovdalselva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 1,84 m³/s hele året. Tiltakshaver mener dette vil sørge for at den visuelle effekten av kraftverket på vannføringen i elva blir marginal. I et normalt år vil vannføringen underskride minstevannføring + minste slukeevne (2,66 m³/s) i 66 dager, noe som medfører at kraftverket vil være ute av drift.

Tovdalselva er varig vernet mot vannkraftutbygging. Vassdraget er et typevassdrag og har referanseverdi med lange hydrologiske dataserier. Vassdraget er en viktig del av et variert og attraktivt landskap som omfatter fjellområder, en stor og landskapsdannende dal og utløp i fjord. Tovdalsvassdraget har stort naturmangfold knyttet til elveløpsformer, botanikk, landfauna og vannfauna. Det er store kulturminner langs vassdraget og et viktig område for friluftsliv.

Stortinget har åpnet for å bygge minikraftverk inntil 1 MW i verna vassdrag dersom det ikke kommer i strid med formålet for vernet.

4. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

Aust-Agder fylkeskommune er invitert til å komme med høringsuttalelse til konsesjonssøknaden ut fra de interesser fylkeskommunen skal ivareta. Fylkesrådmannen vurderer her tiltaket opp mot friluftslivs- og brukerinteresser, kulturminnevern, landskaps- og naturverdier, samfunn og klima.

4.1 Faglige merknader

Friluftslivs- og brukerinteresser

I henhold til tiltakshaver er ikke området tilrettelagt for friluftsliv, bortsett fra tradisjonell turgåing.

Det er en enkel tursti i området, og det er fint å gå på de lange skådammene i tørrmur som er rester fra fløtningstida. Det er fin badeplass fra slake svaberg i Sagehølen som ligger på østsiden av elva, delvis atskilt av fløtningsmuren. I denne dammen blir det høyere badetemperatur enn i vassdraget for øvrig.

Hauglandsfossen ligger i bygda Hynnekleiv, og vil være et viktig nærfriluftsområde for innbyggerne her. Med plasseringen nær fylkesveg 41 og rasteplassen rett ovenfor fossen er området også svært lett tilgjengelig for øvrige besøkende. Området er også attraktivt for sportsfiskere.

Fylkesrådmannen anser at et vannkraftverk med en minstevannføring vil ha negative konsekvenser for friluftsliv og brukerinteresser. Selv om området har liten grad av tilrettelegging i dag, har det stort potensiale for økt tilrettelegging. En økt tilrettelegging vil kunne åpne området for flere brukere, og være positivt i et folkehelseperspektiv.

Kulturminner

Det er to registrerte kulturminner i området. Rester etter ei vannsag og 6 skådammer (tørrmur). Skådammene har stor verneverdi, og i Verneplanen for Tovdalsvassdraget er de vurdert til å være i fredningsklasse.

Hauglandsfossen vurderes til å være uvanlig rik på kulturminner i form av skådammer for tømmerfløting i vassdraget. Noen av de eldste dammene er delvis av rullestein, mens de yngre dammene er fin tørrmur av hogget stein. Det eldste årstallet som er hogget inn er 1819. De siste murene er bygd i 1929.

Fylkesrådmannen anser at et vannkraftverk med en minstevannføring i Hauglandsfossen vil ha svært store negative konsekvenser for kulturminnene i området. Det er viktig for forståelsen av tømmerfløtingen at ikke vannstanden i vassdraget reduseres.

Landskaps- og naturverdier

Området tilhører landskapsregion 5 – Skog og heibygdene på Sørlandet som er et grunnfjellsområde med næringsfattige bergarter. Hauglandsfossen er blant de større strykene i Tovdalselva, og strykene er en markant del av landskapet. Selv om området ligger tett på fylkesveien, jernbane og boligområdet på Hynnekleiv er vassdraget lite påvirket av utbygging, med unntak av de gamle skådammene.

Inntaket planlegges bygget uten dam, med kun inngrep på elvas vestsida i forlengelse av eksisterende tørrmur. Rørgata er planlagt om lag 650 m lang og skal graves ned på vestsida av elva. Det er planlagt en 600 m lang permanent oppgradering av traktorvei inn til kraftstasjonen fra eksisterende veinett. Fylkesrådmannen anser at disse utbyggingene vil ha liten påvirkning på landskapet. Den største påvirkningen på landskapet vil være reduksjonen av vannføring på den 700 m lange strekningen. Strykene vil bli mindre dominerende i landskapet og det vanndekte arealet vil minskes.

Det er ikke registrert viktige naturtyper i området. En redusert vannføring vil gi mindre vanndekt areal, og dermed redusert utbredelse av arter som er avhengig av permanent vanndekning. Artene som finnes her finnes også i resten av vassdraget. En reduksjon av leveområdet her vil dermed ikke ha stor negativ konsekvens for vassdraget.

Tovdalsvassdraget er et viktig typevassdrag med viktige dataserier i forhold til effekter av forsurening og kalking. I området kommer det en bekk fra Skjærsø som var en viktig spredningsvei for forsurningsfølsomme vannorganismer som overlevde der på 1970 tallet. Det er viktig at utløpet fra denne bekken ikke berøres av en utbygging av Hauglandsfossen.

Ved en eventuell utbygging av Hauglandsfossen vil det være svært viktig at vandringsforholdene for fisk opprettholdes, både oppvandring og nedvandring må sikres. Særlig vandring av ål, som er en rødlisteart, må sikres.

Samfunnsmessige virkninger

Anleggsfasen vil kunne gi sysselsetting og skatteinntekter for lokalsamfunnet og i driftsfasen vil Froland kommune få inntekter i form av inntektsskatt og eiendomsskatt. I driftsfasen vil det være behov for noe tilsyn og pass av kraftverket.

Klima

En utbygging som omsøkt vil gi en midlere årsproduksjon på 6,0 GWh, fordelt med 3,6 GWh på vinteren og 2,4 GWh på sommeren. Årsproduksjonen vil dekke årlig strømforbruk til ca 300 husstander. Tiltakshaver oppgir at produksjonen av fornybar energi i Hauglandsfossen kraftverk på 6,0 GWh årlig vil spare utslipp av 4021 til 4723 tonn CO₂ til atmosfæren sammenlignet med tilsvarende kraftproduksjon med et kullbasert kraftverk.

5. KONKLUSJON

Tovdalsvassdraget er et vernet vassdrag, og utbygging av vannkraftverk opp til 1 MW kan tillates dersom det ikke går på bekostning av verneverdiene. Verneverdiene i Tovdalsvassdraget er variert og attraktivt landskap, naturmangfold, kulturminneverdier og friluftslivsinteresser. I tillegg er vassdraget vernet som et typevassdrag og har referanseverdi med lange hydrografiske dataserier. Det har gjennom årrekke vært brukt til forskning knyttet til sur nedbør og anses som landets viktigste referansevassdrag i den sammenheng.

Fylkesrådmannen vurderer at en utbygging av Hauglandsfossen kraftverk vil få negative konsekvenser for verneverdiene. Det er særlig kulturminneverdiene som blir berørt av en utbygging, men også bruker- og friluftslivsinteresser og naturverdier vil bli negativt påvirket av en utbygging. På bakgrunn av dette vil fylkesrådmannen anbefale at fylkesutvalget fraråder en utbygging av Hauglandsfossen kraftverk.

Vedlegg

Konsesjonssøknad Hauglandsfossen kraftverk, Froland kommune.pdf

2.mai.2017

73#377/bd2610a0-4edf-480d-b95c-ea0a93b1b710:11